

MAGNIFICAT

Lk 1,46-56

kázání ze soboty 19. 12. 2015, br. Michal Balcar

Úvod

Téma mého dnešního kázání může být pro tradiční adventisty dvojnásob rozpačité. Rád bych totiž mluvil na téma vánoční a téma mariánské. Když se řekne Marie, hned nám v hlavě naskakují jako Lurdy, Fátima, Medžugorje a čelo se nám orosí studeným potem. A přitom je Marie, matka Ježíšova, postavou obdivuhodnou, statečnou a hodnou úcty.

Biblický text

Maria řekla: „Duše má velebí Pána a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli, že se sklonil ke své služebnici v jejím ponížení. Hle, od této chvíle budou mne blahoslovit všechna pokolení, že se mnou učinil veliké věci ten, který je mocný. Svaté jest jeho jméno a milosrdenství jeho od pokolení do pokolení k těm, kdo se ho bojí. Prokázal sílu svým ramenem, rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně; vladaře svrhl z trůnu a ponížené povýšil, hladové nasycil dobrými věcmi a bohaté poslal pryč s prázdnou. Ujal se svého služebníka Izraele, pamětliv svého milosrdenství, jež slíbil našim otcům, Abrahamovi a jeho potomkům navěky.“ Maria zůstala s Alžbětou asi tři měsíce a pak se vrátila domů. (Lukáš 1, 46-56)

Kontext

Mariin chvalozpěv nazývá křesťanská tradice Magnificat, podle prvního jeho slova v latině. Jedná se o kantikum mnohokrát zhudebněné, mimo jiné Johannem Sebastianem Bachem. Nás však dnes nebude primárně zajímat úcta, již se chvalozpěv těšil v dějinách. Rád bych se ta slova pokusil vidět očima vyděšené mladé dívky, jejíž život se právě obrátil vzhůru nohama.

Lukáš vánoční příběh líčí značně idylicky a já mám při jeho čtení vždycky před očima ladovské obrazy. Ale my víme, že to idyla nebyla. Sama Marie pojmenovává situaci, v níž se ocitla ne vlastní vinou jako 'ponížení'. Nad jejím zázračným početím se totiž vždycky vznášely otazníky a pochybnosti. Nakonec samotnému Ježíšovi vmetou jeho protivníci do tváře, že 'oni se nenarodili ze smilstva'.

Těhotenství je pro každou ženu složitá doba plná změn. Jako zkušený otec tří dětí o tom něco vím ;-). Ještě těžší je to tehdy, pokud se jedná o těhotenství neplánované a nechtěné. Jako zkušený otec jsem také byl svědkem mnoha těhotenských rozhovorů. Tradičně se týkaly raních nevolností, oteklých nohou a výběru porodnice. I proto vím, že setkání Marie s Alžbětou bylo výjimečné. Protože ony dvě mluvily úplně o jiných věcech. Marie u své sestřenice našla to, co postrádala ve svém okolí – podporu a pochopení. Ta podpora ovšem nebyla výsledkem Alžbětiny empatie (tedy ne úplně), ale byla výsledkem Božího jednání.

Velebí duše má Pána

Z Marie vytryskne čirá, spontánní radost a vděčnost. Ale jelikož je to Marie, je ta radost vtělena do vybroušené hebrejské poetické formy plné paralelismů. Rád bych upozornil zvláště na jeden, který obsahuje pomyslné jádro. Jedná se o verš 48., kde se nejedná o paralelismus synonymický, nýbrž antitetický. Oba výroky zde tedy

nenesou stejný význam (jako ve verši 47), ale jsou vůči sobě v kontrastu. To nám naznačuje i slůvko 'hle'. „... že se sklonil ke své služebnici v jejím ponížení. Hle, od této chvíle budou mne blahoslovit všechna pokolení...“ Marie zažívá ponížení, ale Hospodin vstupuje do jejího života a dává mu znovu smysl. Pro některé její mateřství zůstane navždy ponížením, ale pro ni samotnou se jedná o Boží požehnání.

Není bez zajímavosti, že Marie není první ženou, jež v bibli vyřkla podobná slova. I v případě její předchůdkyně se jednalo o situaci ponížující a také tehdy se týkala těhotenství (či spíše jeho absence). Tou ženou byla Chana, matka proroka Samuela. Marie byla těhotná a nechtěla být. Chana nebyla těhotná a chtěla být. A do života obou žen vstoupil Hospodin. A obě silné a statečné ženy na Boží navštívení reagovaly tímž chvalozpěvem. Ani patriarchální biblická doba se neobešla bez silných a statečných žen, které dokázaly držet pohromadě své rodiny, když jejich muži selhávali.

Naděje

Kde tedy Marie našla odvahu velebit Pána ve svém ponížení? Alžbětina slova ji dala naději. Co to je naděje? Zde bych si dovolil použít slova jiného mého hrdiny, a sice Václava Havla, od jehož smrti uplynou 18. 12. již čtyři roky. Dovolte mi poněkud delší citát z knihy Dálkový výsledek: „Nejdřív bych měl asi říct, že naději, o níž dost často přemýšlím (zvláště v situacích obzvláště beznadějných, jako například ve vězení), chápu především, původně a hlavně jako stav ducha, nikoli stav světa. Naději v sobě prostě máme, nebo nemáme, je rozměrem naší duše a není ve své podstatě závislá na nějakých pozorováních světa či odhadech situace. Naděje není prognostika. Je to orientace ducha, orientace srdce, přesahující svět bezprostředně žitého a zakotvení kdesi dál, za jeho hranicemi. Mírou naděje v tomto hlubokém a silném smyslu není míra našeho rozveselení z dobrého běhu věcí a naší vůle se investovat do podniků viditelně mířících k blízkému úspěchu, ale spíš míra naší schopnosti usilovat o něco proto, že to je dobré, a nikoli pouze proto, že to má zajištěn úspěch. Čím nepříznivější je situace, v níž svou naději osvědčujeme, tím hlubší tato naděje je. Naděje prostě není optimismus. Není to přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že má něco smysl – bez ohledu na to, jak to dopadne.“

VH nebyl křesťanem a přesto geniálně vystihl podstatu křesťanské naděje. Naše krize nedopadají vždycky dobře, ale zuby nehty se držíme víry, že konat dobře má smysl. Naše dnešní krize může spočívat v tom, že těhotenství přijde tehdy, když nemělo. Může spočívat v tom, že těhotenství nepřichází navzdory tomu, že po něm toužíme. A nebo může spočívat v tom, že se dozvíme, že miminko, které čekáme, bude jiné než jsou ostatní 'zdravé' děti. A právě tehdy se držíme víry, že věci Boží mají smysl, byť ho v té chvíli nevidíme.

Vánoce a Velikonoce

Smysl Mariině vánočnímu 'ponížení' daly Velikonoce. Avšak ne pátek. V pátek musela napak Marie projít asi největší zkouškou svého mateřství. Odpověď na hledání smyslu přišla v neděli. Kristovo vzkříšení je uskutečnění Mariiny naděje, že život, který Ježíšovy dala, měl smysl. A podobně je to i s námi. Teprve vzkříšení dává smysl tomu, co zde na zemi vypadá jako předem prohraný boj. Smysl Vánoc hledejme ve velikonoční neděli.